

Briuselis, 2023 03 16
COM(2023) 156 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

dėl Europos vandenilio banko

1. ĮVADAS

Europos Sąjungai dedant pastangas iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui ir siekiant gerokai iki 2030 m. tapti nepriklausomai nuo Rusijos iškastinio kuro svarbi funkcija teks vandeniliui. Vandenilio sritis taip pat yra strateginė Komisijos naujojoje pramonės strategijoje ir turi didelį kokybiškų darbo vietų kūrimo potencialą. 2020 m. Europos vandenilio strategijoje¹ užsibrėžta Europos Sąjungoje pagaminti iki 10 mln. tonų atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio. Plane „REPowerEU“² siūloma šį tikslą papildyti sudarant sąlygas iki 2030 m. 10 mln. tonų tokio vandenilio importuoti.

Europos Komisija pasiūlė išplėtotą gamybos, vartojimo ir infrastruktūros plėtros teisinę sistemą ir būsimos vandenilio rinkos taisykles, taip pat privalomas atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio vartojimo pramonėje ir transporte kvotas. Nors dėl kelių teisės aktų pasiūlymų tarpinstitucinės derybos tebevyksta, akivaizdu, kad Europos Sąjunga, kaip regionas, pasaulyje bus labiausiai pasistūmėjusi link perspektyvios, nuspėjamos ir visapusės reguliavimo sistemos, kuri paskatintų greitą atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio ir mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio technologijų diegimą pasaulio dalies mastu. Tarptautiniu lygmeniu ES plėtoja abipusiškai naudingą partnerystę su trečiosiomis šalimis, be kita ko, per laisvosios prekybos susitarimus ir strategiją „Global Gateway“, kad joms pereinant prie žaliosios energetikos atsirastų vietos vandeniliui ir būtų remiamos jų pastangos kurti pridėtinę vertę vietos lygmeniu.

2022 m. gruodžio mėn. buvo pasiektas politinis susitarimas dėl ES ATLPS direktyvos peržiūros, kuria nustatomi nemokami apyvartiniai taršos leidimai, skirti vandenilį gaminantiems elektrolizeriams, padidinamas Inovacijų fondui skirtų apyvartinių taršos leidimų skaičius ir sudaromos sąlygos visoje ES rengti aukcionus dėl Inovacijų fondo leidimų.

Lygiagrečiai su teisėkūros įdirbiu Europos pramonė jau suformavo solidžią vandenilio projektų bazę. Europos švaraus vandenilio aljansas nustatė 840 vandenilio projektų visose vertės grandinės dalyse³ ir turi pirmuosius pasaulyje plieno gamybos naudojant vandenilį projektus. 16 ES valstybių narių priėmė nacionalines vandenilio strategijas: jose numatyta iki 2030 m. kolektyviai įrengti 40 GW elektrolizerių pajėgumų arba pagaminti 5,6 mln. tonų atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio. Kalbant apie reikiamą infrastruktūrą, įgyvendinant transeuropinių energetikos tinklų politiką yra rengiamas pirmasis Sąjungos bendro intereso projektų ir abipusio intereso projektų sąrašas, ir tarp jų taip pat yra vandenilio bei elektrolizerių projektų⁴.

Europa taip pat yra pasaulinė elektrolizerių gamybos lyderė, o ES pramonės pasirengimą veikti patvirtina bendra deklaracija⁵ dėl elektrolizerių gamybos pajėgumų didinimo. Šie

---

¹ [COM/2020/301 final](#)

² [COM/2022/230 final](#)

³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/strategy/industrial-alliances/european-clean-hydrogen-alliance/project-pipeline_en

⁴ https://energy.ec.europa.eu/consultations/consultation-list-candidate-projects-common-interest-all-infrastructure-categories_en

⁵ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/50357>

konkurenciniai pranašumai ir ankstyvas reguliavimo sistemų kūrimas paskatino daug vandenilio projektų rengėjų planuoti investicijas Europoje. Šiandien daugiau kaip 30 proc. siūlomų pasaulinių investicijų į vandenilį tenka Europai⁶.

Pirmieji galutiniai investavimo sprendimai priimti 2022 m. Tačiau didžioji dauguma investicijų į vandenilį Europoje vis dar yra planavimo etape. Kad būtų pradėtos investicijos į gamybą, reikia didesnio paklausos matomumo. Šiuo metu vandenilis elektrolizės būdu beveik negaminamas dideliu mastu ir negali konkuruoti su tradiciškai pagamintu vandeniliu. TEA yra apskaičiavusi⁷, kad pasaulyje bus įgyvendinti 2,4 mln. tonų per metus atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio ir mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio eksporto projektai, o 2030 m. apimtis pasieks apie 10 mln. tonų⁸. TEA nuomone, eksportuoti į Europos Sąjungą iki šiol numatyta tik 0,9 mln. tonų per metus.

Rugsėjo 14 d. pranešime apie Europos Sąjungos padėtį Komisijos Pirmininkė U. von der Leyen paskelbė apie Europos vandenilio banko steigimą⁹. Banko tikslas – pašalinti investicijų trūkumą ir būsimą atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio pasiūlą susieti su mūsų tiksline paklausa – 20 mln. tonų atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio. Europos vandenilio bankas sudarys palankesnes sąlygas tiek gaminti atsinaujinančiųjų išteklių vandenilį ES, tiek jį importuoti ir taip padės siekti „RepowerEU“ tikslų ir pereiti prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos.

Vandenilio bankas atitinka Žaliojo kurso pramonės plano¹⁰ ir Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto tikslus. Atsinaujinančiųjų išteklių vandenilį gaminsiančių elektrolizerių gamybos plėtra padės didinti Europos pramonės, įskaitant plieno ir trašų gamybą ir laivybės pramonę, konkurencingumą ir atsparumą¹¹. Europos vandenilio rinkos plėtra taip pat leis Europos įmonėms atlikti vadovaujamą vaidmenį besiformuojančioje pasaulinėje vandenilio rinkoje, kuri žada naujas augimo galimybes ir kokybiškų darbo vietų kūrimą. Šis komunikatas dėl Vandenilio banko pridėdamas prie pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto.

Europos vandenilio bankas bus Europos Komisijos įgyvendinama iš dviejų naujų finansavimo mechanizmų sudaryta priemonė, padėsianti remti atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybą ES ir tarptautiniu mastu. Jis taip pat užtikrins didesnę vandenilio paklausos, pasiūlos, srautų ir kainų skaidrumą, atliks koordinavimo funkciją ir palengvins derinimą su esamomis finansinėmis priemonėmis, kad būtų remiami vandenilio projektai.

Norint, kad Europos vandenilio banką lydėtų sėkmė, pirmiausia turi būti nustatyta vandenilio gamybos ir vartojimo reguliavimo sistema. Todėl Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą pasirūpinti, kad greičiau įsigaliojūt deleguotieji aktai, kuriuose paaiškinama, kada

---

⁶ Hydrogen Council (2022) Hydrogen Insights 2022.

⁷ Tarptautinė energetikos agentūra. 2022 m. pasaulinė vandenilio apžvalga.

⁸ Neįskaitant 2 mln. tonų tarpvalstybinės prekybos ES viduje.

⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/speech_22_5493

¹⁰ [COM\(2023\) 62 final](#)

¹¹ Komisijos komunikatas „Trašų pakankamumo ir įperkamo užtikrinimas“ COM/2022/590 final/2.

vandenilis ir vandeniliniai degalai gali būti laikomi pagamintais iš atsinaujinančiųjų išteklių, taip pat užbaigti derybas ir skubiai priimti siūlomą Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą ir būsimas veiksmingų vandenilio rinkų taisykles, įskaitant mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio apibrėžtį¹².

Nors Komisija telkia visas pastangas, kad paspartintų atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio naudojimą, plane „RePowerEU“ taip pat pripažįstama, kad gamtines dujas gali pakeisti ir kitoks ne iš iškastinio kuro gautas vandenilis, konkrečiai, pagamintas naudojant branduolinę energiją. Vietovėse, kuriose diegiami papildomi atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio ir mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio gamybos pajėgumai, labai svarbu laikytis Vandens pagrindų direktyvos, kad būtų atsižvelgta į papildomus gėlo vandens poreikius.

Finansavimo poreikiai

Europos vandenilio rinkai kyla keturi investavimo uždaviniai: didinti elektrolizerių gamybos pajėgumus, didinti naujus vandenilio gamybos pajėgumus, atsinaujinančiųjų išteklių vandeniliui ir mažo anglies dioksido pėdsako vandeniliui rasti naujus paklausos sektorius ir kurti specialią vandenilio infrastruktūrą. Tam taip pat reikia papildomų kvalifikuotų darbuotojų, todėl reikia daug investuoti į reikiamos darbo jėgos perkvalifikavimą ir kvalifikacijos kėlimą¹³.

Šiuo metu ES suvartojama apie 8 mln. tonų vandenilio, daugiausia pagaminto iš gamtinių dujų¹⁴. Šiuo metu ES naudojant elektros energiją pagaminama mažiau nei 0,3 mln. tonų vandenilio. Šiuo metu ES įrengtų elektrolizerių pajėgumas siekia apie 160 MW¹⁵, o 10 mln. tonų atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybos tikslui pasiekti reikėtų 80–100 GW. Tam reikės maždaug 150–210 GW papildomų nebrangios elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamybos pajėgumų, kad atsinaujinančiųjų išteklių vandenilis pajėgtų konkuruoti su alternatyvomis iš iškastinio kuro.

Apskritai tikimasi, kad bendros investicijos, kurių reikia norint pagaminti, transportuoti ir suvartoti 10 mln. tonų atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio, sudarys 335–471 mlrd. EUR, o papildomai elektros energijos gamybai iš atsinaujinančiųjų išteklių reikės 200–300 mlrd. EUR. Investicijų į pagrindines vandenilio infrastruktūros kategorijas poreikiai iki 2030 m. apskaičiuoti taip: 50–75 mlrd. EUR elektrolizeriams, 28–38 mlrd. EUR ES vidaus vamtzdynams ir 6–11 mlrd. EUR saugykloms. Norint padidinti elektrolizerių gamybos pajėgumus, reikės investuoti ne daugiau kaip 1,2 mlrd. EUR. Kad atsirastų sąlygos importuoti 10 mln. tonų atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio, į tarptautines vertės grandines reikės papildomai investuoti 500 mlrd. EUR, be kita ko, išvestinių finansinių priemonių forma.

Didžioji investicijų į vandenilio sektorių dalis turės būti padengta privačiosiomis lėšomis. Deleguotasis aktas dėl taksonomijos pagal klimato srities tikslus jau nukreipia privatųjį

---

¹² [COM\(2021\) 803 final](#) [COM\(2021\) 804 final](#)

¹³ Kaip nustatyta Europos vandenilio įgūdžių aljanso iniciatyvoje dėl vandeniliui skirtų žaliųjų įgūdžių, <https://greenskillsforhydrogen.eu/>.

¹⁴ Be CO₂ surinkimo ir saugojimo.

¹⁵ Visame dokumente elektrolizerio pajėgumas reiškia produkciją, t. y. vandenilio gamybos pajėgumą.

finansavimą į veiklą, susijusią su vandenilio gamybos ir naudojimo įrangos gamyba, vandenilio gamyba ir jo laikymu.

Kartu telkiamos visos tinkamos ES lėšos, kurios padėtų remti spartesnę vandenilio rinkos plėtrą Europoje. Remiama elektrolizerių gamybos masto plėtra: pagal programą „Europos Horizontas“, be Švariojo vandenilio bendrosios įmonės finansuojamų mokslinių tyrimų ir demonstracinių projektų, buvo remiamas pirmųjų 100 MW elektrolizerių kūrimas. Siekiant remti vandenilio technologijos pateikimą rinkai, aštuoni su vandenilio gamyba ar vartojimu susiję didelio masto projektai paremti iš ES ATLPS inovacijų fondo. Sprendžiant pagal visą Inovacijų fondo projektų, gautų pagal 2021 m. paskelbtą didelio masto kvietimą teikti paraiškas, bazę, planuojama pastatyti apie 2,6 GW elektrolizerių pajėgumų. Be to, iki kovo 16 d. galiojusiame 2022 m. didelio masto kvietime teikti pasiūlymus numatyta 1 mlrd. EUR skirti pasiūlymams dėl vandenilio ir pramonės elektrifikacijos, o 700 mln. EUR – švarių technologijų, įskaitant elektrolizerius, gamykloms.

Siekiant remti atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio ir elektrolizinio vandenilio gamybą ir naudojimą, dviem bendriems Europos interesams svarbių projektų ciklams buvo patvirtintas valstybės pagalbos finansavimas, iš viso 10,6 mlrd. EUR, kuris, tikimasi, pritrauks dar 15,8 mlrd. EUR privačiųjų investicijų. Be to, kelios valstybės narės projektuoja konkurencinių konkursų schemas, pagal kurias atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio projektai būtų įgyvendinami kuo pigiau. Daugiau kaip 10 mlrd. EUR skirta pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, ir iš jų bendriems Europos interesams svarbiems projektams teks 4,9 mlrd. EUR. Kalbant apie infrastruktūrą, likusiu 3,3 mlrd. EUR Europos infrastruktūros tinklų priemonės (energetikos segmentas) biudžetu numatyta iki 2027 m. remti tam tikrų kategorijų energetikos infrastruktūrą, pavyzdžiui, susijusią su vandeniliu.

Didelę paramą investicijoms visoje vandenilio tiekimo grandinėje – nuo inovacijų iki bandomojo ir pradinio diegimo aspektų – valstybės narės ir regionai gaus kaip sanglaudos politikos finansavimą, visų pirma iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF) ir iš „InvestEU“ fondo. Pagal programą „InvestEU“ tokios investicijos gali būti finansuojamos, pavyzdžiui, kaip EIB žaliosios pertvarkos teminis produktas arba pasitelkiant kitus įgyvendinančiuosius partnerius, tokius kaip ERPB ar Šiaurės investicijų bankas. Programa „InvestEU“ lanksčiai sudaro sąlygas veiksmingai papildyti finansavimą arba derinti jį su kitomis ES priemonėmis, pavyzdžiui, Inovacijų fondu. Galiausiai, į atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybos efektyvumo didinimą ir jo gamybos, saugojimo ir skirstymo sąnaudų mažinimą investuoja Švariojo vandenilio bendroji įmonė, siekdama, kad jis galėtų labiau konkuruoti su vandeniliu, gaminamu iš iškastinio kuro, ir greičiau jį pakeistų.

Be to, Europos investicijų bankas (EIB), kaip ES klimato bankas, įsipareigojo iki 2025 m. daugiau kaip 50 proc. visos skolinimo apimties, be kita ko, iš nuosavų išteklių, skirti klimato politikos veiksams ir aplinkosauginiam tvarumui. Per pastarąjį dešimtmetį su vandenilio projektais tiesiogiai susiję daugiau kaip 1 mlrd. EUR EIB finansavimo. Šią sumą neseniai papildė su „REPowerEU“ susijęs 30 mlrd. EUR EIB paketas, kuriuo siekiama iki 2027 m. sutelkti iki 115 mlrd. EUR investicijų, padėsiančių sumažinti ES pramonės priklausomybę nuo iškastinio kuro.

Tačiau tebeegzistuoja žalioji priemoka – tie perkantieji subjektai, kurie nori rinktis vandenilį, o ne iškastinį kūrą, turi daugiau išlaidų. Viešuosius išteklius tikslingai naudojant žaliajai priemokai finansuoti, galima sumažinti atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybos riziką ir taip pritraukti privačiojo sektoriaus investicijas. Skaičiavimai rodo, kad vandenilio importui laivais (kai jį reikia importuoti amoniako, metanolio, skystųjų organinių vandenilio nešiklių arba elektrolizinių degalų pavidalu) reikėtų maždaug 3–5 EUR/kg rizikos priemokos. Čia įskaičiuotas transportavimas, laikymas ir pristatymas galutiniam vartotojui. Kadangi atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio pasaulinėje rinkoje dar nėra, žaliają priemoką reikės naudoti gamybos pajėgumams užtikrinti. Apskaičiuota, kad 1 mlrd. EUR biudžetas sudarys sąlygas per metus gaminti 0,04–0,06 mln. tonų atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio. Numatoma, kad po 2025 m. rizikos priemoka sumažės dėl mažėjančių gamybos sąnaudų ir augančios žaliųjų produktų, pagamintų naudojant atsinaujinančiųjų išteklių vandenilį, paklausos. Be to, taikant ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą ir siūlomą Europos mokesčių direktyvą, atsinaujinančiųjų išteklių vandenilis ir mažo anglies dioksido pėdsako vandenilis taps patrauklesni, palyginti su vandeniliu iš iškastinio kuro.

Remiantis prognoze, kad atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybos sąnaudos mažės, o paklausa didės, apskaičiuota, kad apie 20 mln. tonų atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio vidaus gamybos ir importo žalioji priemoka iš viso sieks 90–115 mlrd. EUR. Kuo anksčiau bus padidinti atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybos mastai, tuo mažesnė turėtų būti ši žalioji priemoka.

Trumpuoju laikotarpiu, siekiant sustiprinti ES lygmens pastangas diegti vandenilį ir remti kitų strateginių poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybos plėtrą, ES lygmeniu reikės papildomų išteklių. Inovacijų fondo teisinis pagrindas, ypač naujos nuostatos dėl ES lygmens konkurencinių konkursų aukcionų, yra labai perspektyvus ir ekonomiškai efektyvus būdas remti atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio ir kitų strateginių poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybos ir diegimo plėtrą Europoje ir taip stiprinti Europos suverenumą klimato politikos veiksams ir energetiniam saugumui svarbiausių technologijų srityje. Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas yra pirmas strateginių projektų organizavimo pagrindas. Inovacijų fondo finansinį svertą galima padidinti įvairiopai, be kita ko, dėl didesnių ATLPS pajamų ir pagal susitarimą dėl ATLPS direktyvos, kuriuo valstybės narės įpareigojamos visas savo ATLPS pajamas investuoti į klimato ir energetikos tikslus. Į tai atsižvelgsime, per daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrą projektuodami Suverenumo fondą.

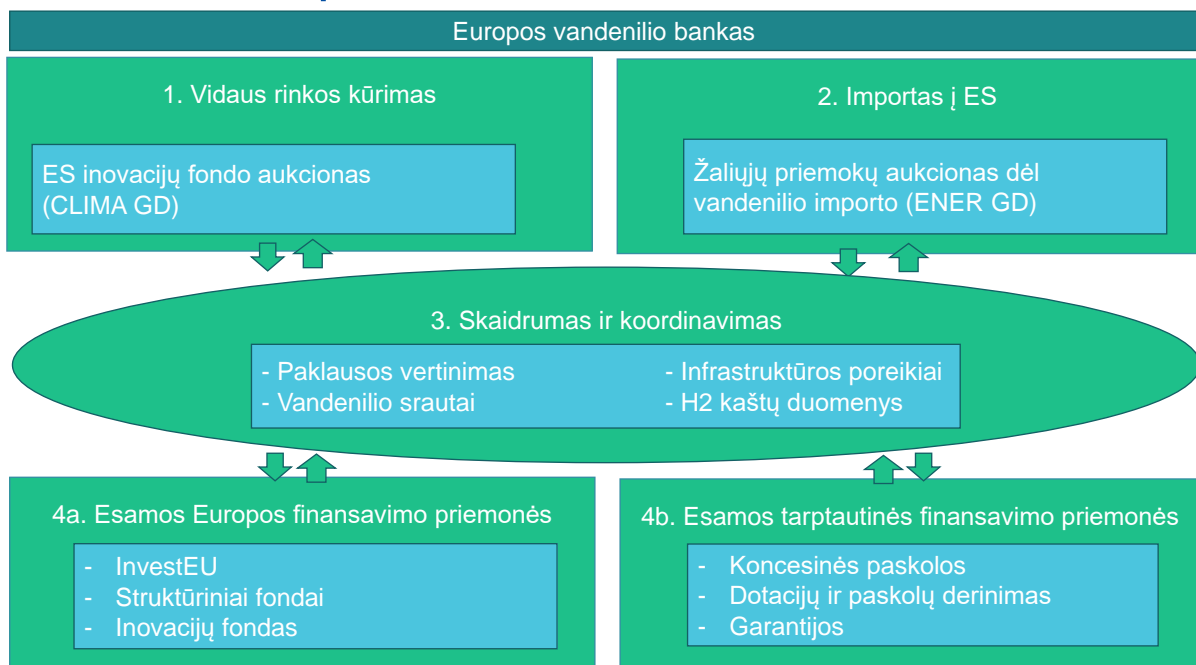
2. EUROPOS VANDENILIO BANKO KONCEPCIJA, UŽDAVINIAI IR STRUKTŪRA

Europos vandenilio banko tikslas – pritraukti privačiųjų investicijų į vandenilio vertės grandines ES ir trečiojoje šalyse atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio pasiūlą susiejant su besiformuojančia Europos perkančiųjų subjektų paklausa ir taip suformuoti pradinę atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio rinką. Bankas skatins atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybą ES viduje ir importą Europos vartotojams iš tarptautinių gamintojų.

Kadangi ankstyviems projektams nenumatyta pakankama žilioji rinkos priemoka, Europos vandenilio banko koncepcijoje reikia atsižvelgti į sąnaudų skirtumą tarp atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio ir iškastinio kuro, kurį jis gali pakeisti, ir taikant tą priemonę taip pat galiausiai jį sumažinti.

Europos vandenilio bankas veiks keturiomis kryptimis, o veiklą vykdys Europos Komisija. Jį sudarys du nauji finansavimo mechanizmai, kuriais naudojantis bus remiama atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamyba ES ir tarptautiniu mastu. Be to, bankas užtikrins didesnę paklausos matomumą, nes susies perkančiuosius subjektus, lygiagrečiai valstybių narių iniciatyvas ir esamus duomenų centrus. Galiausiai bankas taip pat atliks koordinavimo vaidmenį ir sudarys palankesnes sąlygas derinti paramą vandenilio projektams su esamomis finansinėmis priemonėmis (1 diagrama).

Galimi Europos vandenilio fondo veiklos barai

1 diagrama. Keturios Europos vandenilio banko veiklos kryptys

Bankui teks svarbus vaidmuo: jis pritrauks privačiojo sektoriaus investicijų ir prisidės prie ankstyvojo rinkos kūrimo ir kainų formavimosi, nes sukurs konkurenciją dėl finansavimo, taip pat padidins investuotojų pasitikėjimą ir privačiojo finansavimo sektoriaus žinias apie projektų finansavimą.

Banko ilgalaikis tikslas – sumažinti sąnaudų skirtumą iki tokio lygio, kurį privatieji perkantieji subjektai nori ir gali padengti. Europos vandenilio bankas laikysis tarptautinių įsipareigojimų ir dvišalėje, ir daugiašalėje veikloje tiek vidaus, tiek tarptautiniame segmente.

2.1. VIDAUS RINKOS KŪRIMAS: FIKSUOTŲ PRIEMOKŲ AUKCIONAI SIEKIANT REMTI GAMYBĄ EUROPOS SAJUNGOJE

Kaip yra paskelbusi Žaliojo kurso pramonės plane, siekdama įgyvendinti Europos vandenilio banko vidaus segmentą, Komisija sparčiai stumiasi į priekį projektuodama pirmuosius bandomuosius aukcionus dėl atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybos. Inovacijų fondo aukcionai pagal naują konkurencinio konkurso mechanizmą prasidės 2023 m. rudenį, laikantis Finansiniame reglamente ir peržiūrėtoje ES ATLPS direktyvoje nustatytų taisyklių.

Projektuojant aukcionus siekiama šių pagrindinių tikslų:

- Susieti atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio ES vidaus¹⁶ pasiūlą ir paklausą.
- Kuo veiksmingiau padengti skirtumą tarp atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio ir iškastinio kuro vandenilio sąnaudų ir jį mažinti. Aukcionai buvo nepaprastai sėkmingas elektros energijos sektoriaus sprendimas, nes dėl kainų konkurencijos sumažėjo poreikis finansuoti atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybą.
- Sudaryti sąlygas formuoti kainoms ir ES rinkai: paprastos ir skaidrios struktūros konkurenciniai aukcionai atskleidžia privačiojo sektoriaus sąnaudas ir parodo vertingus ir palyginamus kainų taškus, kurie gali duoti akstiną kurti Europos vandenilio rinką.
- Mažinti Europos vandenilio projektų riziką, mažinti investicines sąnaudas ir pritraukti privatųjį kapitalą. Turint omenyje investicijų iššūkio mastą, Inovacijų fondo parama turėtų būti vertinama kaip pradinis finansavimas didesnėms privačiosioms ir įmonių investicijoms.
- Užtikrinti greitą įsibėgėjimą ir paprastą įgyvendinimą, kad sutrumpinus, racionalizavus ir išskaidrinus procedūras gerokai sumažėtų administracinė našta ir išlaidos. Tai padės ES pirmą kartą plėtojant šią naują rinką ir atsižvelgti į trečiųjų šalių teikiamos paramos mechanizmus.

Komisija rengia atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybos 2023 m. bandomųjų aukcionų modelį, įsiklausydama į nuomones, kurias pateikė visos susijusios suinteresuotųjų subjektų grupės: valstybės narės, komunalinės įmonės, projektų plėtotojai, pramonė ir kiti vandenilį perkantys subjektai, bankai, infrastruktūros fondai, akademinė bendruomenė ir kt. Kad pirmasis ES masto aukcionas visiškai atitiktų privačiojo sektoriaus poreikius ir praktiką, 2023 m. gegužės mėn. bus surengtas baigiamasis seminaras apie visas modelio sąlygas.

Per pirmąjį bandomąjį aukcioną bus paremta atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio, apibrėžto Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos¹⁷ deleguotųjų aktų galutinėse redakcijose, gamyba. Aukciono tvarka vandenilio gamintojams bus skiriama subsidija – fiksuota priemoka už pagamintą vandenilio kilogramą, ji bus mokama ne ilgiau kaip 10 veiklos metų. Padengus sąnaudų skirtumą ir padidinus pajamų stabilumą, projektai bus patrauklesni bankams ir

---

¹⁶ Norvegijos ir Islandijos projektai taip pat atitinka reikalavimus, nes jie apskritai atitinka Inovacijų fondo reikalavimus.

¹⁷ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (nauja redakcija).

sumažės bendros investicinės sąnaudos. Apmokama bus pagal rezultatus, t. y. patiekus sertifikuotą ir patikrintą atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio kiekį.

Atsižvelgiant į jau atliktų rinkos tyrimų rezultatus ir poreikį užtikrinti tinkamo lygio konkurenciją, pirmajam aukcionui numatytas 800 mln. EUR preliminarus biudžetas. Per pirmąjį bandomąjį aukcioną įgyta patirtis padės pasirinkti būsimų aukcionų ciklų mastą.

Projektuojant aukcionus pirmenybė teikiama paprastumui, skaidrumui ir įgyvendinimo spartai. Pagrindiniai šiame etape Komisijos svarstomo aukciono struktūriniai parametrai apibendrinti I priede. Jie visų pirma susiję su kvalifikacinės atrankos reikalavimais, pasiūlymų eiliškumo ir (arba) sutarties skyrimo kriterijais ir kainodaros taisyklėmis. Siekdama nustatyti tikrąsias sąnaudas, užtikrinti vienodas sąlygas ir sumažinti sudėtingumą, Komisija taip pat ketina neleisti per aukcioną skirtos paramos sumuoti su valstybės pagalba, kad tos pačios išlaidos nebūtų dengiamos du kartus ir kad aukcionas nebūtų iškraipytas.

Komisija toliau konsultuosis su suinteresuotaisiais subjektais dėl kitų aspektų, pavyzdžiui, ar naudotinos pasiūlymo arba įvykdymo garantijos¹⁸ pagal iš dalies pakeistoje ATLPS direktyvoje nustatytą teisinę sistemą ir ar nustatyti aukščiausia kaina ir ilgiausi įgyvendinimo laikotarpiai.

Po konsultacijų Komisija baigs rengti aukciono sąlygas, susijusias su tinkamumu, galutine kaina ir mokėjimais (taip pat nutraukimu ir nuobaudomis), ir 2023 m. vasarą jas paskelbs. Papildomi informaciniai renginiai apie tai, kaip suformuoti pasiūlymą, bus suorganizuoti 2023 m. vasaros pabaigoje. Šis grafikas suteikia konkurso dalyviams pakankamai laiko susipažinti su aukciono koncepcija ir parengti savo pasiūlymus. Viso aukcionų projektų ciklo įgyvendinimą Komisija ketina pavesti vykdomajai įstaigai CINEA.

2.2. ES aukcionų platforma: aukcionai kaip paslauga valstybėms narėms

ES lygmens konkurenciniai konkursai yra verta dėmesio finansinė naujovė, kuri galėtų tapti svarbia priemone skatinant ekonomiškai efektyviai ir anksti įdiegti novatoriškus atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų sprendimus. Formuojantis naujoms rinkoms svarbu išvengti rinkos susiskaidymo tarp ES valstybių narių. Nors vandenilio deleguotieji aktai¹⁹ sudarys sąlygas vienodai sertifikuoti atsinaujinančiųjų išteklių vandenilį visoje Europoje, paramos schemos ir fiskalinio manevravimo galimybės įvairiose valstybėse narėse gali labai skirtis. Jei kainų signalai priklauso nuo skirtingų paramos schemų, gali būti neįmanoma jų palyginti, todėl Europos vandenilio rinkos formavimasis vėluotų.

Siekdama ankstyvuoju vandenilio rinkos formavimosi Europoje etapu užkirsti kelią susiskaidymui ir sutaupyti administracines išlaidas, kurios atsirastų, jei skirtingose valstybėse narėse būtų kuriamos kelios įvairios paramos vandeniliui schemos, Komisija siūlo ir

---

¹⁸ Pasiūlymo įvykdymo garantijos iš esmės yra užstatai. Jie gali būti pateikiami, pvz., naudojant banko arba patronuojančiosios įmonės garantiją.

¹⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/qanda_23_595

2.3 PARAMA TARPTAUTINEI VANDENILIO GAMYBAI VYKDYTI

ES yra tvirtai įsipareigojusi bendradarbiauti tarptautiniu mastu, kad paspartintų žaliąją pertvarką, įskaitant vandenilio rinkos plėtrą ES ir visame pasaulyje. Šiomis aplinkybėmis atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio ekonomikos plėtra ES šalyse partnerėse padės joms sparčiau neutralizuoti poveikį klimatui ir prisidės prie platesnio socialinio ir ekonominio vystymosi. Investicijos į atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir vandenilį taip pat gali padidinti investicijų patrauklumą šalyse, kuriose investicinės sąnaudos didelės, atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis maža, o energetikos infrastruktūra išvystyta nepakankamai, ir atverti eksporto įvairinimo galimybių. Kartu reikės atsižvelgti ir į atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybos tvarumą, kad nedidėtų vandens stygius ir būtų išvengta galimo elektros energijos ir vandens prieinamumo sumažėjimo²⁰. Papildomą postūmį šalims partnerėms mažinti vidaus priklausomybę nuo iškastinio kuro suteiks teisėkūros institucijų susitarimas dėl būsimo pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo, kuris apimtų ir vandenilio importą. Nuo 2026 m. vandenilio importas į ES bus apmokestinamas pagal su juo susijusį anglies dioksido kiekį.

Komunikate dėl „REPowerEU“ siūloma, kad iki 2030 m., be 10 mln. tonų ES pagaminto atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio, tiek pat jo būtų importuojama ir ES taptų didžiausia atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio rinka pasaulyje. Daugumoje eksporto projektų vandenilį ir jo išvestinius produktus planuojama tiekti laivais, todėl Europoje reikia plėsti laivybos ir uostų infrastruktūrą. Tikimasi, kad tarptautinė prekyba vamzdynais tiekiamu vandeniliu prasidės artėjant šio dešimtmečio pabaigai²¹.

Ankstyvi rinkos tyrimai ir suinteresuotųjų subjektų atsiliepimai rodo, kad reikia specialios priemonės, kuri galėtų palengvinti vandenilio srautus iš trečiųjų šalių. Kol rinkos nėra, ES valstybėms narėms tenka tam tikras vaidmuo – remti perkančiuosius subjektus Europoje, kad atsirastų sąlygos sudaryti pirkimo susitarimus su trečiųjų šalių gamintojais. Ši priemonė turėtų būti derinama su diplomatija energetikos srityje ir prekybos politikos pastangomis, siekiant užtikrinti, kad neatsirastų naujų ES strateginių priklausomybių.

Jei projektuojant ES paramą už importuojamą atsinaujinančiųjų išteklių vandenilį būtų atsižvelgta į darnaus vystymosi tikslus, atsirastų paskatų atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją ir vandenilį gaminti ir vartoti tvariai, ir jų vietos gamintojams atsivertų galimybė patekti į Europos rinką, o kartu būtų tenkinami ir šalių, kurios yra ES partnerės, ir jų piliečių socialiniai, ekonominiai ir aplinkosauginiai poreikiai.

Kelios valstybės narės parengė vandenilio importo iš trečiųjų šalių rėmimo strategijas. Todėl Komisija toliau nagrinėja, kaip suprojektuoti Europos vandenilio banko tarptautinį segmentą,

---

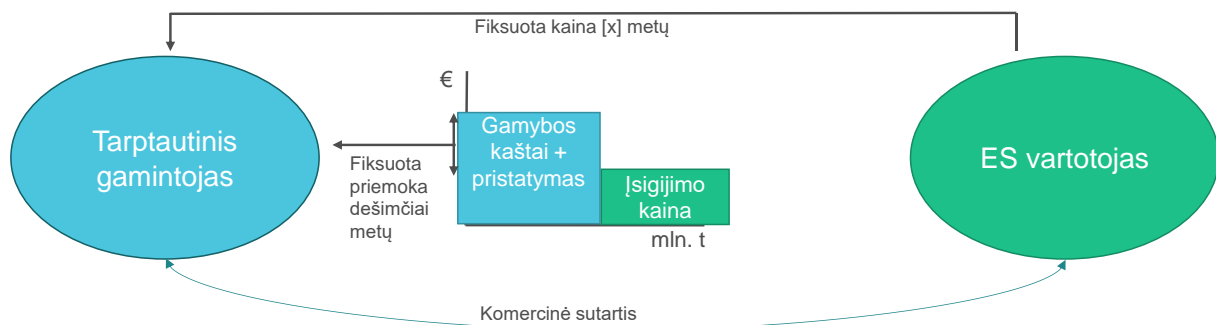
²⁰ Naują paklausą reikėtų tvirtai susieti su hidrologinio atsparumo politika, kurią Komisija palaikys būsimoje Jungtinių Tautų Vandens konferencijoje Niujorke.

²¹ Vandenilio taryba. „Global Hydrogen Flows. Hydrogen trade as a key enabler for efficient decarbonisation“, 2022 m., spalio mėn.

kad atsirastų paskata suderinti ES atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio importo strategiją. Kartu norima padengti sąnaudų skirtumą tarp trečiosiose šalyse pagaminto ir į ES transportuojamo atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio ir iškastinio kuro, kurį tas vandenilis gali pakeisti Europos Sąjungoje.

Komisija toliau ieškos galimų žaliosios priemokos finansavimo šaltinių ES biudžete ar per partnerystę su EIB, atsižvelgdama į tai, kad dabartinė KVTBP „Globali Europa“ negali būti naudojama apmokėti Europos Sąjungoje naudojamoms biržos prekėms, taigi ir finansuoti žaliosioms priemokoms atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamintojams trečiosiose šalyse.

Kalbant apie konkretų aukcionų modelį, Komisija atlieka vertinimą, ar įmanoma sukurti panašią žaliųjų priemokų sistemą, pagal kurią paraiškas dėl žaliųjų priemokų galėtų teikti trečiųjų šalių tiekėjai arba su trečiųjų šalių gamintojais sutartį sudarantys ES perkantieji subjektai (žr. 3 diagramą). Atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio importo paramos schemos veikimas, modelis ir institucinė struktūra galėtų atspindėti fiksuotos priemokos aukcionus, kurie siūlomi dėl Europos Sąjungoje vykdomos atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybos. Jei požiūris į tarptautinę ir vidaus gamybą būtų simetriškas, taptų įmanomas savalaikis ir ekonomiškai efektyvus įgyvendinimas, nes veiklos ir institucijų sinergija ir esamų struktūrų, pavyzdžiui, CINEA, indėlis darytų jį sklandesnį.

3 diagrama. Vandenilį ES vartotojams tiekiantiems tarptautiniams tiekėjams skirtą fiksuotą priemokų aukciono koncepcinis modelis

Atsižvelgdama į padarytą pažangą, Komisija iki metų pabaigos išnagrinės Europos komandos iniciatyvą sutelkti valstybių narių išteklius ir palengvinti sinergiją su esamais ES fondais ir strategija „Global Gateway“. Tuo tikslu Komisija išnagrinės galimybę ateityje į Europos vandenilio banko veiklos sritį įtraukti atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio paklausos telkimo ir bendrų aukcionų mechanizmą, pasinaudojant patirtimi, įgyta įgyvendinant ES energijos pirkimo platformą ir mechanizmą „AggregateEU“, ir laikantis ES konkurencijos bei valstybės pagalbos taisyklių.

Kartu reikia išnagrinėti skirtingus rizikos, susijusios su už ES ribų esančių atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybos įrenginių rėmimu, profilius atsižvelgiant į bendrą reguliavimo ir investicijų sistemą atitinkamoje šalyje, taip pat į bet kokią geopolitinę riziką ir šalies prisiimtų įsipareigojimų Europos Sąjungai mastą.

Tai turės įtakos modelio variantams. Bene svarbiausi veiksniai, į kuriuos būsiami vandenilio vartotojai atsižvelgia šiandien priimdami didelio masto investicinius sprendimus ir siekdami ilgalaikio finansavimo, yra sąlygas papildomiems atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir

vandenilio projektams sudarančios sistemos stabilumas, nuspėjiamumas ir patikimumas konkrečioje potencialioje šalyje tiekėjoje. Siekiant užtikrinti vandenilio tiekimo saugumą, tvarumą ir derėjimą su ES vystymosi politika ypač didelę reikšmę turi geopolitinė rizika, susijusi su ekonominiais santykiais ir prekyba, taip pat su trečiųjų šalių socialine ir aplinkos politika.

Pirminė žaliųjų priemokų aukcionų koncepcija ilgainiui galėtų būti išplėsta, kad įsteigiant dvipusius aukcionus vykdantį tarpininką dar labiau sumažėtų rizika, kylanti dėl pirkimo susitarimų neapibrėžtumo. Toks tarpininkas pasirašytų susitarimus ir su gamintoju, ir su perkančiuoju subjektu. Toks modelis jau įgyvendinamas per Vokietijos fondą „H2Global“.

ES toliau padės šalims partnerėms sparčiau pereiti prie žaliosios energetikos, be kita ko, teikdama techninę pagalbą ir paramą palankiai valdymo, teisėkūros ir verslo aplinkai kurti, taip pat telkdama reikalingas investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir energijos vartojimo efektyvumą. Šioje srityje bus galima toliau naudotis KVTBP „Globali Europa“ ir PNPP III (Pasirengimo narystei paramos priemonė), įskaitant EDVF+, laikantis KVTBP „Globali Europa“ ir PNPP III taisyklių ir praktikos.

2.4 KOORDINAVIMAS IR SKAIDRUMAS

Vykdam Europos vandenilio banko veiklą padidės vandenilio srautų, sandorių ir kainų skaidrumas. Konkrečiau, Komisija tokią informaciją koordinuos, kad stiprėtų pasitikėjimas besiformuojančia vandenilio rinka. Naudodamasi surinkta Europos ir tarptautinių pirkimo susitarimų informacija Komisija taip pat gali pateikti skaidrią informaciją apie kainas ir parengti kainų lyginamuosius indeksus.

Informacijos apie atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio paklausą ir pasiūlą ES ir visame pasaulyje vis daugėja. Bankas sukurs papildomą vertę sutelkdamas tokią informaciją iš esamų šaltinių ir struktūrų (pvz., iš Komisijai prieinamos informacijos, visų pirma Eurostato iniciatyva kaupiamų duomenų apie vandenilį rinkinių²²) ir ją papildydamas per Komisijos vadovaujamas iniciatyvas, tokias kaip Europos švariojo vandenilio aljansas, Atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako degalų aljansas ir Nulinės taršos aviacijos aljansas, ir naudodamasis esamais projektų finansavimo mechanizmais²³ ir pramonės stebėjimu. Be to, bankui padės Švariojo vandenilio bendrosios įmonės Kuro elementų ir vandenilio stebėjimo centras, kuriame jau yra viešas Europos vandenilio duomenų portalas. Be to, bankas informacijos tikslais palaikys ryšius su TEA ir IRENA. Bankas turės geras galimybes įvertinti ES paklausą vidaus ir importuojamam atsinaujinančiųjų išteklių vandeniliui, pvz., kviesdamas pareikšti

---

²² Europos Komisija (Eurostatas) vadovauja vandenilio duomenų rinkinių plėtrai ir koordinuoja metodikos derinimą su tokiais partneriais kaip TEA ir APEC, kad būtų užtikrintas duomenų palyginamumas tarptautiniu lygmeniu. Duomenis valstybės narės nuo 2022 ataskaitinių metų teiks savanoriškai, o nuo 2024 ataskaitinių metų – privalomai. Jie bus iš įvairių sričių: gamybos, prekybos, transformavimo, saugojimo ir galutinio vartojimo.

²³ Tai gali apimti informaciją iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, programos „InvestEU“, Inovacijų fondo, sanglaudos politikos fondų, EDVF+.

susidomėjimą, kad ES perkantieji subjektai savanoriškai ir be įsipareigojimų išsakytų savo interesus.

Kad būtų pasiekti mūsų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslai, labai svarbu sparčiai plėtoti Europos Sąjungos ir į ją orientuotą vandeniliui skirtą infrastruktūrą, kuri leistų susieti pasiūlą ir paklausą. Unikali Europos energetikos infrastruktūros planavimo priemonė yra peržiūrėtas TEN-E reglamentas. Europos vandenilio bankas padės planuoti infrastruktūrą – teiks savo veikloje surinktą informaciją apie vandenilio srautus (pvz., apie pristatymo vietas).

Bankas taip pat padės koordinuoti tiek valstybių narių, tiek įmonių lygmens susitarimo memorandumus su trečiosiomis šalimis ir užsienio vandenilio gamintojais ir teiks paramą, kad į laisvosios prekybos susitarimų prekybos energija ir žaliavomis skyrius arba susitarimus dėl palankesnių sąlygų tvarioms investicijoms būtų įtrauktos specialios nuostatos.

Europos Komisijos, valstybių narių ir Europos įmonių, įskaitant uostus, pasirašytuose Žaliojo vandenilio partnerystės susitarimuose ir susitarimo memorandumuose galima rasti informacijos apie galimus vandenilio srautus iš trečiųjų šalių, kuri, koordinuojant Europos vandenilio bankui, aiškiai parodys, kur ir kada reikės vandenilio infrastruktūros.

Europos Komisija ES vardu pasirašė susitarimo memorandumus ir (arba) partnerystės susitarimus su Egiptu, Japonija, Kazachstanu, Maroku, Namibija ir Ukraina. Specialios nuostatos dėl bendradarbiavimo vandenilio srityje taip pat įtrauktos į atnaujintą ES ir Čilės asociacijos susitarimą ir yra svarstomos vykstančiose derybose dėl laisvosios prekybos susitarimų su Indija ir Australija. Bendradarbiavimo pagal šiuos susitarimo memorandumus, partnerystės susitarimus ir laisvosios prekybos susitarimus tikslas yra remti žaliąją pertvarką šalyse partnerėse, be kita ko, plėtojant atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektorių ir pramonės tiekimo grandines, taip pat stiprinti reguliavimo ir investicijų sistemą, technologijų diegimą ir tvarią atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio gamybą. Šiuose susitarimo memorandumuose abi šalys pripažįsta gamtos išteklių ribotumą ir pareiškia politinį įsipareigojimą laikytis aplinkosauginio, socialinio ir ekonominio tvarumo standartų. Siekiant užmegzti partnerystę vandenilio srityje taip pat vyksta bendravimas diplomatiniais kanalais su Saudo Arabijos Karalyste.

Pirmasis susitarimas, kuriame ypatingas dėmesys skiriamas vandeniliui yra atnaujintas ES ir Čilės asociacijos susitarimas: Čilė turi didelį vandenilio eksporto į ES potencialą ir vyksta bendradarbiavimo projektas, kurio pamatas yra Europos komandos metodas. ES taip pat vadovauja darbui tarptautiniuose forumuose, pavyzdžiui, įgyvendinant Ministrų forumo švarios energijos klausimams vandenilio iniciatyvą, Inovacijų švaraus vandenilio srityje iniciatyvą ir Tarptautinę vandenilio ekonomikoje partnerystę.

Iš viešai prieinamos informacijos matyti, kad 2021–2022 m. ES valstybės narės ir įmonės pasirašė susitarimo memorandumus dėl bendradarbiavimo vandenilio srityje su bent 30 šalių visame pasaulyje. Tam, kad būtų atrasta įvairių dvišalių iniciatyvų sinergija, Europos vandenilio bankas galėtų padidinti sandorių ir derybų ES viduje ir su trečiosiomis šalimis dėl atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio skaidrumą ir koordinavimą, nes tai svarbu siekiant didinti veiksmingumą ir mažinti abiejų šalių, t. y. ES ir šalių partnerių, pastangų poreikį.

Siekdama, kad ilgainiui atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio šaltiniai įvairėtų, Komisija nagrinėja galimybę sukurti priemonę pagal skaidrumo nuostatas dėl ES energijos pirkimo platformos²⁴, pateiktas Tarybos reglamente (ES) 2022/2576²⁵. Apžvalginė informacija galėtų būti naudinga besiformuojančiai atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio rinkai ir galbūt suteiktų Komisijai galimybę paskelbti rekomendacijų dėl investicijų į vandenilį koordinavimo.

2.5 ESAMO PROJEKTŲ FINANSAVIMO KOORDINAVIMAS

ES ir valstybėse narėse veikia keletas finansavimo priemonių, kuriomis remiama vandenilio projektų plėtra. Europos švaraus vandenilio aljansui priklausantis vandenilio viešojo finansavimo kelrodis padeda suinteresuotiesiems subjektams susiorientuoti tarp Europos Sąjungoje, taip pat ir valstybių narių lygmeniu, veikiančių projektų finansavimo programų.

ES lygmeniu veikia programa „InvestEU“ ir sanglaudos politikos programos. Taikant rizikos pasidalijimo ir derinimo operacijas, jos gali sutelkti finansavimą investicijoms į vandenilio projektus ir užtikrinti tiesioginę paramą projektams iš ES ATLPS inovacijų fondo, paramą vandenilio slėniams ir kitoms vandenilio vertės grandinės dalims pagal programą „Europos horizontas“, Europos regioninės plėtros fondą ir Europos infrastruktūros tinklų priemonę. Naudodamasi transportui skirta Europos infrastruktūros tinklų priemone, Komisija sukūrė Alternatyviųjų degalų infrastruktūros priemonę (AFIF) ir joje numatė 1,5 mlrd. EUR dotacijų (dėl didesnio poveikio suderintų su finansų įstaigų finansine parama), kuriomis būtų remiamas visų rūšių transporto alternatyviųjų degalų tiekimo infrastruktūros, pvz., vandenilio degalinių, diegimas. Esama keleto nacionalinių priemonių: bendriems Europos interesams svarbių vandenilio projektų finansavimo priemonės, gaivinimo ir atsparumo planuose numatytos priemonės ir kitos nacionalinės vandenilio rėmimo priemonės pagal Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą; taip pat priemonės, kurias gali patvirtinti Komisija, jei jos atitinka Valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gairių, Valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, plėtrai ir inovacijoms sistemos ar Laikinosios sistemos krizės ir pertvarkos sąlygomis sąlygas.

Viena iš sričių, kurioje, kaip svarstoma, galėtų veikti Europos vandenilio bankas, yra gerinti tarpsektorinį dalijimąsi žiniomis apie vandenilį ir informavimą apie paramos priemones (įvairias ES ir valstybių narių paramos ir finansavimo priemones) siekiant padidinti bendradarbiavimo instituciniu lygmeniu skaidrumą ir veiksmingumą. Tai gali padėti bendradarbiaujant ir koordinuojant tais atvejais, kai įgyvendinantieji ir planuojantieji specialistai nėra dideli vandenilio žinovai.

Komisija turėtų racionalizuoti per šias priemones teikiamą paramą, visų pirma tam, kad jos galėtų viena kitą sustiprinti ir padėti ekonomiškai efektyviau naudoti šiuos išteklius. Komisija sieks keistis informacija su valstybėmis narėmis apie vandenilio projektų finansavimo planus ir su jomis juos koordinuoti ir svarsto galimybę telkti valstybių narių išteklius ir padidinti ES

---

²⁴ https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-security/eu-energy-platform_en

²⁵ 2022 m. gruodžio 19 d. [Tarybos reglamentas \(ES\) 2022/2576](#) dėl solidarumo didinimo geriau koordinuojant dujų pirkimą, nustatant patikimus lyginamuosius kainų indeksus ir tarpvalstybinius dujų mainus;

lygmens pastangas, kad kuriant bendrą vandenilio rinką valstybės narės, kurių ištekliai riboti, taip pat galėtų pasinaudoti Europos masto ekonomija ir daryti didesnę poveikį.

Siekiant taupyti išteklius ir pastangas, planuojama iširti ir išnaudoti visą turimų dalijimosi informacija ir ryšių kanalų potencialą, be kita ko, esamus institucinius tinklus ir pramonės platformas, įskaitant Švariojo vandenilio aljansą, Vandenilio energetikos tinklą ir ES finansavimo informacines platformas.

Naudodamasi strategija „Global Gateway“, ES remia investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių vandenilį šalyse partnerėse, kurios jį planuoja savo žaliajoje pertvarkoje. Remiant investicijas, visų pirma projektus, kuriuos kaip Europos komanda bendrai finansuoja EIB ir ES valstybių narių plėtros finansų įstaigos, svarbų vaidmenį atlieka „Europos darnaus vystymosi fondo +“ (EDVF+) dotacijos ir garantijos pagal Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę „Globali Europa“²⁶. Viena iš pagrindinių išankstinių sąlygų siekiant gauti KVTBP „Globali Europa“ paramą yra projekto indėlis į žaliąją pertvarką šalyje, pavyzdžiui, energijos gamyba iš atsinaujinančiųjų išteklių ir jos naudojimas, taip pat tvarumas ir efektyvus išteklių naudojimas gaminant atsinaujinančiųjų išteklių vandenilį, kiek tai susiję su vandens prieinamumu, pasiekiamumu ir vandentvarka. Pagal strategiją „Global Gateway“ siekiama aktyviai telkti privačiojo sektoriaus finansavimą ir ekspertines žinias ir gerinti galimybes gauti tvarų finansavimą.

Kad atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio projektų plėtra trečiojoje šalyse būtų palaikoma bendromis pastangomis, ES ir valstybės narės kartu parengė Europos komandos iniciatyvą. Pavyzdžiui, į Europos komandos iniciatyvą dėl žaliajo vandenilio (GH2) plėtros Čilėje įsitraukė ES, EIB ir 8 ES valstybės narės, kurie yra suinteresuoti remti galimybes atveriančios sistemos, technologijų ir žmogiškojo kapitalo plėtrą ir finansuoti atsinaujinančiųjų išteklių vandenilio projektus, orientuotus ir į vidaus naudojimą, ir į eksportą. Be to, atsinaujinančiųjų išteklių vandeniliui skirtas strategijos „Global Gateway“ projektas rengiamas Namibijoje.

Tiesa, suinteresuotųjų subjektai atsiliepimai rodo, jog reikia papildomų priemonių, kad būtų sumažintos labai didelės išlaidos, susijusios su rizika, kurią nepakankamai pašalina ES finansinės priemonės. Geriau koordinuojant ES ir jos valstybių narių finansines priemones ir mažinant netikrumą dėl vandenilio tiekimo ir pirkimo gali realiai padidėti ekonominis pagrįstumas ir tiek ES pirkėjo, tiek trečiosios šalies gamintojo investicijų patrauklumas bankams. Tai ypač svarbu investicijoms ir energijai imliems sektoriams, kurių pajamų maržos rinkoje yra nedidelės.

ES finansavimo ES nepriklausančių šalių energetikos sektoriuje tikslas yra remti energetikos pertvarką šalyse partnerėse, be kita ko, skatinant atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą, pritraukiant viešąsias ir privačiąsias investicijas ir kuriant verslo galimybes bei kokybiškas darbo vietas. ES finansavimas gali apimti paramą vietos ir pasaulinių vandenilio rinkų plėtrai šalyse partnerėse ir regionuose partneriuose, ir tai jau numatyta KVTBP „Globali Europa“

---

²⁶ 2021 m. birželio 9 d. Reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, OL L 209/1, 2021 6 14.

įgaliojimuose. Be paramos tarptautinėms platformoms, pavyzdžiui, iniciatyvai „Misija – inovacijos“ ir Ministrų forumo švarios energijos klausimams vandenilio iniciatyvai, ES mokslinių tyrimų ir inovacijų projektai bendradarbiavimo tikslais įtraukia partnerius iš ES ir ES nepriklausančių šalių. Pavyzdžiui, įgyvendinant programos „Europos horizontas“ ES ir Afrikos Sąjungos bendradarbiavimo projektą (LEAP-RE) reikalaujama, kad kiekviename konsorciume dalyvautų bent keturios šalys iš abiejų žemynų ir bent po du konsorciumo narius būtų iš ES šalių ir iš Afrikos šalių.

Norint, kad ES šalyse partnerėse būtų plėtojama politikos, reguliavimo ir investicijų sistema, įskaitant atsinaujinančiųjų išteklių energetikos politiką, vandenilio strategijas ir galimybių studijas, esama ir planuojama ES techninė pagalba yra būtina.

Per EDVF+ derinimo ir garantijų operacijas teikiama parama investicijoms sumažina investicines sąnaudas arba investavimo riziką ir taip padeda mažinti finansines išlaidas. Techninė ir investicinė parama taip pat pagerina projektų galimybes gauti EIB ir valstybių narių nacionalinių plėtros finansų įstaigų finansavimą, nes ES dotacijos, EDVF+ garantijos ir Europos komandos iniciatyvos didina projektų patrauklumą bankams ir viešųjų investuotojų pasitikėjimą.

Galiausiai Komisija padeda valstybėms narėms techninės paramos priemone²⁷, teikdama specialiai pritaikytas ekspertines žinias, kad joms būtų lengviau rengti ir įgyvendinti reformas, įskaitant tas, kuriomis skatinamos investicijos į spartesnę perėjimą prie žaliosios energetikos naudojant vandenilį. Pavyzdžiui, techninė parama apima administracinių gebėjimų stiprinimą, teisės aktų sistemų derinimą ir dalijimąsi gerąja patirtimi.

3. IŠVADA

Siūlomas Europos vandenilio bankas papildys ES reguliavimo ir paramos sistemą, kad visos vandenilio vertės grandinės dalys būtų Europoje, ir padeda įgyvendinti Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą. Jis iniciatyviai remia tuos suinteresuotuosius pramonės subjektus, kurie anksti priima sprendimus persiorientuoti į švarių technologijų diegimą arba jam skirti daugiausia dėmesio, ir sudarys sąlygas reikiamoms investicijoms į žmogiškąjį kapitalą. Jis ne tik remia elektrolizerių gamybos plėtrą, bet ir padės galutinės grandies pramonės subjektams investuoti į naujus švairius pramonės procesus arba transportavimo technologijas, naudojančias ne iškastinį kūrą, o atsinaujinančiųjų išteklių vandenilį.

Remdamasi šiuo komunikatu, Komisija ketina iki metų pabaigos pradėti dirbti visomis keturiomis Europos vandenilio banko veiklos kryptimis. Šiuo laikotarpiu ji, palaikydama nuolatinį dialogą su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, toliau tobulins Europos vandenilio banko modelį, veiklą ir institucinę struktūrą.

---

²⁷ 2021 m. vasario 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/240, kuriuo nustatoma techninės paramos priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 1).

I PRIEDAS

Šiuo metu aukciono modelyje numatomi šie elementai:

Aukcionų modelio aukšto lygio parametrai	
Aukcione parduodama prekė	Atsinaujinančiųjų išteklių vandenilis, apibrėžtas naujos redakcijos Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos deleguotajame akte.
Aukciono galutinę kainą ribojanti vertė	Atitinkamam aukcionui skiriamas Inovacijų fondo biudžetas. Preliminarus pirmojo 2023 m. aukciono biudžetas – 800 mln. EUR.
Atlygio forma	Fiksuota priemoka (siūloma EUR/kg H ₂)
Atlygio rūšis	Produkcija grindžiama parama. Mokėjimai – už patikrintus ir sertifikuotus kiekius. Nesumokama, kol nepradėta veikla (kitais atvejais – Inovacijų fondo dotacijų atveju).
Pasiūlymų eiliškumo ir (arba) sutarčių skyrimo kriterijai	Tik kaina (vieno kriterijaus aukcionas)
Paramos trukmė	10 metų
Aukciono rūšis	Statinis vieno etapo aukcionas
Kainodaros taisyklės	Mokėjimas pagal pasiūlytą kainą
Mažiausia kaina	Nėra
Aukščiausia kaina	Atskleista aukščiausia kaina, dėl kurios bus apsispręsta per galutines konsultacijas ir nustatant rinkos dydį
Ilgiausias įgyvendinimo laikotarpis	Bus apsispręsta per galutines konsultacijas ir nustatant rinkos dydį.
Kvalifikacinės atrankos reikalavimai	Pagrindiniai leidimai (aplinkos apsaugos, statybos), su vandenilio pirkimu susiję susitarimo memorandumai arba ketinimų raštai dėl atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos pirkimo sutarčių ir vandenilio pirkimo sutarčių, bendrosios finansinės būklės ir pajėgumų patikros; užuot tikrinus gausią dokumentaciją galima pasirinkti pasiūlymo ir (arba) įvykdymo garantijas.
Sumavimas su valstybės pagalba	Kad būtų užtikrintos vienodos sąlygos valstybėms narėms, tų pačių išlaidų negalima dengti ir valstybės pagalbos lėšomis.
Nutraukimo priežastys ir nuobaudos	Tarp nutraukimo priežasčių bus veiklos nepradėjimas per ilgiausią įgyvendinimo laikotarpį ir ilgoką laikotarpį gerokai mažesnės, nei numatyta, apimtys.
Įgyvendinančioji institucija	Europos klimato, infrastruktūros ir aplinkos vykdomoji įstaiga (CINEA)

